

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Alan Eğitimi Derslerine Yönelik Öz-Yeterlik Algılarının Sıralama Yargıları Kanunuyla Ölçeklenmesi

Scaling of the Self-Efficacy of Pre-service Primary School Teachers' in the Courses on Subject Matter by Rank-order Judgments

Nurbanu Şeren, Selda Örs Özdil

Yazar Bilgileri

Nurbanu Şeren
Arş. Gör., Ondokuz Mayıs
Üniversitesi, Temel Eğitim,
nurbanuseren@gmail.com

Selda Örs Özdil
Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs
Üniversitesi, Eğitim Bilimleri,
selda.orsozdil@omu.edu.tr

ÖZ

Eğitim sisteminin önemli bir parçası olan öğretmenlerin mesleğe başlamadan önce öğretimini yapacağı derslere ilişkin öz-yeterlik algıları, mesleğe başladıklarında eğitim-öğretim süreçlerinin verimliliği üzerinde önemli rol oynamaktadır. Bu doğrultuda, araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının öğretim boyutunda yer alan 10 alan eğitimi dersine yönelik öz-yeterlik algılarının sıralama yargıları kanunuyla ölçeklenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, tarama modelindedir. Veriler, 2020-2021 öğretim yılında Akdeniz (ABDÜ) ve Karadeniz (KBDÜ) Bölgesindeki iki devlet üniversitesinin Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda lisans öğrenimini tamamlamak üzere olan toplam 170 öğrenciden toplanmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen "Öğretimle İlgili Alan Eğitimi Derslerindeki Öz-Yeterlik Algısını Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Öğretmen adaylarından, mesleğe başladıklarında bu 10 dersi öğretirken kendilerini en yeterli hissedecekleri dersten en yetersiz hissedecekleri derse doğru bir sıralama yapmaları istenmiştir. Öncelikle 170 öğretmen adayından elde edilen veriler üzerinden ölçek değerleri elde edilmiş, ardından cinsiyet ve öğrenim görülen üniversite değişkenine göre analizler gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, aday öğretmenlerin daha çok sözel içerikli derslerde kendilerini yeterli hissettikleri, diğer derslere göre daha fazla ders saati içermelerine rağmen matematik ve fen bilimleri derslerindeki öz-yeterliklerinin orta seviyede olduğu ve öz-yeterlik algılarının en düşük olduğu dersin uygulamalı derslerden biri olan müzik dersi olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar doğrultusunda öğretmen adaylarının alan eğitimi derslerindeki öz-yeterlik algılarına ilişkin sıralamalarının nedenlerine odaklanarak nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmaların da yapılması önerilebilir.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Sınıf Öğretmeni Adayları
Alan Eğitimi
Öz-yeterlik
Ölçekleme

Keywords

Pre-service Primary School
Teachers
Education on Subject Matter
Self-efficacy
Scaling

Makale Geçmişi

Geliş: 12.09.2022
Düzeltilme: 10.11.2022
Kabul: 19.12.2022

ABSTRACT

Self-efficacy perceptions of teachers, who are an important part of the education system, of the lessons they will teach before starting their profession play an important role on the efficiency of the education-teaching processes when they start their profession. Accordingly, this study aimed to scale pre-service primary school teachers' self-efficacy in the courses on the subject-matter related to teaching with the rank-order rankings. The study was conducted as a survey model. The sample consisted of 170 fourth-year students from the Department of Primary School Education in the Black Sea Region (SUBR) and another state university in the Mediterranean Region (SUMR) in the 2020-2021 Academic Year. Data were collected using the "Self-Efficacy Assessment Form in Teaching-Related Courses on Subject Matter" developed by the researchers. Participants were asked to rank ten courses from the highest to the lowest in terms of considering themselves competent while teaching these courses in professional life. First of all, scale values were attained from the data obtained from 170 pre-service teachers, and then analyzes were made based on the gender and university. As a result, it was determined that the participants considered themselves competent in teaching verbal courses while they had moderate self-efficacy in delivering math and science courses, although they spent more course hours in those courses. Also, they had the lowest self-efficacy in delivering the music course, which is one of the applied courses. In line with the results, it can be suggested to conduct studies using qualitative research method by focusing on the reasons for the ranking of teacher candidates' self-efficacy perceptions in the educational courses on subject matter.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atf

Şeren, N. & Örs-Özdil, S. (2023). Sınıf öğretmeni adaylarının alan eğitimi derslerine yönelik öz-yeterlik algılarının sıralama yargıları kanunuyla ölçeklenmesi. *TEBD*, 21(1), 167-189.
<https://doi.org/10.37217/tebd.1174140>

Giriş

Öğretim programları, eğitim süreçlerine etki eden önemli bir unsurdur. Özellikle eğitim fakültesi öğretim programları, yükseköğretim faaliyetleri içerisinde önemli bir rol oynamaktadır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından 1997 yılında yapılandırılan ve 2006-2007 eğitim-öğretim yılında güncellenerek uygulamaya konan öğretmenlik lisans programlarındaki dersler üç ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlar; genel kültür dersleri, meslek bilgisi dersleri ve alan eğitimi dersleridir (YÖK, 2007a). Küçükahmet (2007) genel kültür derslerini “küçük bilgi, olgu ve olay kategorilerinin büyük strükture oturtmaya yaracak genel kültürü veren dersler”; meslek bilgisi derslerini “öğretmen adayına kim, niçin, nerede, nasıl öğretmelidir? sorularına cevap veren dersler”; alan eğitimi derslerini ise “öğretim alanı hakkında derin ve engin alan bilgisi veren dersler” olarak tanımlamıştır. Eğitim fakültesindeki öğretim programlarından biri olan Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’na bakıldığında, içerikteki derslerin yaklaşık olarak %20’sinin genel kültür derslerinden, %30’unun meslek bilgisi derslerinden ve %50’sinin alan eğitimi derslerinden oluştuğu görülmektedir (YÖK, 2007b). Bunlardan alan eğitimi derslerinin ise kendi arasında ikiye ayrıldığı söylenebilir: Temel dersler ve bunların öğretimine yönelik olan dersler (Çaycı, 2011). Temel dersler grubunda “Temel Matematik I-II, Genel Biyoloji, Uygarlık Tarihi, Genel Kimya, Türk Tarihi ve Kültürü, Genel Coğrafya, Türk Dili I-II, Genel Fizik, Müzik, Beden Eğitimi ve Spor Kültürü, Fen ve Teknoloji Laboratuvar Uygulamaları I-II, Çevre Eğitimi, Çocuk Edebiyatı, Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği, Sanat Eğitimi, Güzel Yazı Teknikleri, Drama, Erken Çocukluk Eğitimi, Trafik ve İlk Yardım, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı ve Seçmeli Alan Eğitimi” dersleri yer alırken bunların öğretimine yönelik olarak ise “Fen ve Teknoloji Öğretimi I-II, Müzik Öğretimi, Matematik Öğretimi I-II, Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, İlkokuma ve Yazma Öğretimi, Görsel Sanatlar Öğretimi, Hayat Bilgisi Öğretimi, Türkçe Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi” dersleri yer almaktadır (YÖK, 2007b). Sınıf öğretmeni adayları, öğrencilere bilgi, beceri ve değerleri nasıl kazandıracaklarını, öğrenme ortamlarını nasıl tasarlayacaklarını, derse ilişkin hangi yöntem-teknikleri kullanacaklarını alan eğitimi derslerinin öğretim boyutunda edindikleri için bu ders grubunun önemi büyüktür.

Yukarıda da verildiği üzere Sınıf Öğretmenliği Programı’nda yer alan dersler çok çeşitli bir yapıdan oluşmaktadır. Dolayısıyla içinde birçok farklı disiplini barındırması sebebiyle diğer öğretmenlik programlarından ayrılmaktadır. Programdaki bu disiplinlerarası yapı, sınıf öğretmenlerinin de çok disiplinli bir anlayışa sahip olmasını gerekli kılmaktadır. Bu noktada sınıf öğretmeni adaylarının hizmet öncesinde bu derslere yönelik öz-yeterlik algıları, mesleğe başladıklarında bu derslerin öğretimini etkili bir şekilde yapabilmeleri ile ilişkilidir. Bu noktada öz-yeterlik kavramı ön plana çıkmaktadır. Albert Bandura (1977, 1989) Sosyal Öğrenme Kuramı’na dayandığı öz-yeterliği, kişinin bir iş için gerekli donanıma sahip olduğuna inanma derecesi olarak

tanımlamaktadır. İnsanların davranışları, başarıları ve motivasyonları üzerinde etkili olan öz-yeterlik (Henson, 2001), kendini gerçekleştiren kehanete dönüşerek kişinin gelecekteki performanslarını da etkileyebilecek bir güce sahiptir (Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2007; Woolfolk-Hoy ve Davis, 2005). Bir öğretmenin öğrencilerine bilgi, beceri ve tutumları kazandırabilmesine ilişkin yargıları ise öğretmen öz-yeterliğini oluşturmaktadır (Liaw, 2009). Düşük öz-yeterliğe sahip öğretmenler, öğretim sürecinde karşılaştıkları zorluklarla baş etmede yetersiz kalırken (Paneque ve Barbeta, 2006), yüksek öz-yeterliğe sahip öğretmenler daha etkili bir şekilde bu süreci yönetebilmektedir (Allinder, 1994). Dolayısıyla eğitim sisteminin önemli bir parçası olan öğretmenlerin mesleğe başlamadan önce öğretimini yapacağı derslere ilişkin öz-yeterlik algıları, mesleğe başladıklarında eğitim-öğretim süreçlerinin verimliliği üzerinde kilit rol oynamaktadır.

Bu araştırmada, alan eğitimi derslerinin öğretim boyutuna ilişkin öz-yeterlik algılarını ortaya koyabilmek için sınıf öğretmeni adaylarından bu dersleri, kendilerini yeterli hissettiklerinden yetersiz hissettiklerine doğru sıralamaları istenmiştir. Alanyazında bu ölçme yaklaşımı “ölçekleme” olarak yer almaktadır. Ölçekleme, ölçülmek istenen özelliğin kişiler tarafından algılanan büyüklüğü ile gerçek büyüklüğü arasındaki ilişkinin ortaya konulması ve bu ilişkinin birtakım kurallar bütünü çerçevesinde sayısal olarak ifade edilmesidir (Crocker ve Algina, 1986; Stevens, 1966). Fiziksel nitelikleri bulunmayan ve bu nedenle nasıl ölçüleceğinin bilinmediği beceri, tutum, zekâ gibi değişkenlerin kişiler tarafından nasıl algılandığını tespit eden ölçekleme çalışmaları, ilk olarak psikofizik alanında başlamış ve daha sonra sosyal bilimlerin alanlarına da yayılmıştır (Turgut ve Baykul, 1992). Ölçekleme çalışmaları, kişilerin tepkilerinden yararlanarak iyi nitelikli, objektif bir ölçek ortaya çıkarmayı (Turgut ve Baykul, 1992) veya puanlama yapabilmeyi (Stevens, 1966) amaçlamaktadır. Bu noktada ölçekleme yaklaşımları, denek tepkilerine dayalı yaklaşımlar ve yargıcı kararlarına dayalı yaklaşımlar olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Yargıcı kararlarına dayalı ölçekleme yaklaşımı; sıralama, sınıflama veya ikili karşılaştırma gibi birtakım yöntemlerle kişilerin kendilerine verilen uyarıcıları derecelendirmelerini içerir. Bu derecelendirme işlemi, uyarıcıların kendi içlerinde her birinin diğerleri ile karşılaştırılması yoluyla gerçekleştirilir. Sonuç olarak derecelendirmedeki ortalama değer, uyarıcının ölçek değerini belirler (Turgut ve Baykul, 1992). Sıralama yargılarıyla ölçeklemede uyarıcılar belirli bir nitelikte küçükten büyüğe veya büyükten küçüğe sıralanır ve gözlemcilerin uyarıcıları ayırt etme sürecinden geçirmeleri sağlanır. Uyarıcılar arasında ayırım yapılabildiği takdirde geçerliği yüksek ölçek değerleri elde edilir (Guilford, 1954; Turgut ve Baykul, 1992). Sıralama yargıları ile ölçekleme, uyarıcıların bir bütün olarak sunulması nedeniyle gözlemcilere düşen iş yükü bakımından oldukça pratiktir (Ip, Kwan ve Chiu, 2007).

Alanyazına bakıldığında sıralama yargılarına dayalı ölçeklemeye ilişkin birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Ancak bu çalışmaların büyük oranda 2013 yılından itibaren arttığı

görülmektedir. Eğitim alanındaki sıralama yargıları kanunıyla yapılan çalışmalar geçmişten günümüze incelendiğinde, Bal (2011) lise öğrencilerinin seviye belirleme sınavı başarılarına etki eden faktörleri belirleyerek bu faktörlerin önem sırasını sıralamaya dayalı ölçekleme yöntemiyle analiz etmiştir. Özkan ve Arslantaş (2013), öğretmen ve yöneticilerden aldıkları görüşler doğrultusunda etkili öğretmen özelliklerini ölçeklemiştir. Öğretmen adayları açısından Sungur-Gül ve Özer-Özkan (2013) fen ve teknoloji dersinin özel alan yeterliklerinin önem düzeyini; Yalçın ve Şengül-Avşar (2014) meslek bilgisi derslerinin önem düzeyini incelemiştir. Örs-Özgül ve Kınay'ın (2015) araştırmasına bakıldığında 5. sınıf öğrencilerinin seçmeli derslere ilişkin tercihlerini; Yılmaz ve Doğan'ın (2015) ise öğretmen adaylarının meslek seçimine ilişkin tercihlerini sıralama yargıları kanunıyla ölçekledikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının serbest zaman faaliyetlerini (Bozgeyikli ve Kesici, 2016), mesleki değer algılarını (Bozgeyikli, Toprak ve Derin, 2016), akademik başarılarına etki eden faktörleri (Yaşar, 2016), Erasmus programı kapsamındaki önceliklerini (Özberk, Boztunç-Öztürk, Yılmaz-Fındık ve Kaptı, 2017), lisansüstü eğitime katılmama nedenlerini (Toprak ve Taşgın, 2017) inceleyen ölçekleme çalışmaları da mevcuttur. Şahin-Sarkın ve Taşdemir (2019) test yönergelerinde bulunması gereken ifadeleri; İnceçam (2019) ilköğretimden ortaöğretime geçiş sisteminde karşılaşılan sorunları ortaya koymuştur. Sarıdaş ve Nayir (2021) ise kültürel değerlere duyarlılık açısından öğretmenlerin özelliklerini ölçekleme yoluyla belirlemiştir.

Öz-yeterliğe ilişkin yapılan araştırmalara bakıldığında ise Türkçe öğretimine yönelik (Akyılmaz, 2018; Aşkın ve Demirel, 2012; Erbaş, 2021; Erdem ve Bayraktar, 2019; Karasakaloğlu ve Saracaloğlu, 2009; Yeşiloğlu ve Özer, 2017); hayat bilgisi öğretimine yönelik (Güven ve Ersoy, 2007; Güven, Soydaş ve Durulan, 2014; Kılınç ve Uygun, 2015); müzik öğretimine yönelik (Açılmış ve Kuşdemir-Kayıran, 2021; Akgül-Bariş ve Özata, 2009; Çevik, 2011; Dinç-Altun ve Uzuner, 2018; Güllü ve Akay, 2019; Oymakcıer ve Özaltunoğlu, 2019); matematik öğretimine yönelik (Arseven, Arseven ve Tepehan, 2015; Doruk ve Kaplan, 2012; Takır, 2018); fen öğretimine yönelik (Meriç ve Ersoy, 2007) öz-yeterlik algılarının incelendiği çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu araştırmalardan öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının yüksek olduğu bulgusuna ulaşan çalışmaların (Aşkın ve Demirel, 2012; Batmaz ve Altun, 2019; Güven ve Ersoy, 2007; Kılınç ve Uygun, 2015; Meriç ve Ersoy, 2007; Takır, 2018) yanı sıra düşük olduğu bulgusuna ulaşan çalışmalar da (Akgül-Bariş ve Özata, 2009; Altunçekiç, Yaman ve Koray, 2005; Arseven vd., 2015; Kızıllırmak, 2018) mevcuttur. Ayrıca öz-yeterlik algılarının sıklıkla cinsiyet ve öğrenim görülen üniversite değişkenlerine göre incelendiği görülmektedir. Bazı araştırmalar cinsiyet değişkenine göre öz-yeterlik algısının farklılaştığı bulgusuna ulaşırken (Aşkın ve Demirel, 2012; Batmaz ve Altun, 2019; Çevik, 2011; Tekerek, Ercan, Udum ve Saman, 2012); bazıları tam tersi bulgular ortaya koymaktadır (Açılmış ve Kuşdemir-Kayıran, 2021; Arseven vd., 2015; Güven ve Ersoy, 2007; Kılınç ve Uygun, 2015; Meriç ve Ersoy, 2007; Takır, 2018). Benzer şekilde öz-yeterlik

algılarının öğrenim görülen üniversiteye göre farklılaştığı bulgusuna ulaşan araştırmaların yanında (Batmaz ve Altun, 2019; Kurtuluş ve Çavdar, 2010; Tunca ve Alkın-Şahin, 2014); farklılaşmadığını ortaya koyan araştırmalar da bulunmaktadır (Tekerek vd., 2012). Yapılan alanyazın incelemesinde, sınıf öğretmeni adaylarının öğretim boyutundaki alan eğitimi derslerindeki öz-yeterlik algılarına ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Birden fazla dersin kendi içerisinde karşılaştırılarak ölçeklendiği öz-yeterlik algılarını içeren araştırmaya rastlanmamış olması araştırmacının önemini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda araştırmacının, sınıf öğretmenliği öğretim programındaki ders içeriklerinin geliştirilmesi ve bu içeriklerin uygulayıcısı olan öğretim elemanlarına bir bakış açısı sunması açısından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu doğrultuda, araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının alan eğitiminin öğretim boyutunda yer alan derslere ilişkin öz-yeterlik algılarının sıralama yargıları kanunıyla ölçeklenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sınıf öğretmeni adaylarının, alan eğitiminin öğretim boyutunda yer alan derslere ilişkin öz-yeterlik algılarının ölçek değerlerine göre sırası nasıldır?
2. Sınıf öğretmeni adaylarının, alan eğitiminin öğretim boyutunda yer alan derslere ilişkin öz-yeterlik algılarının,
  - a. cinsiyete göre
  - b. öğrenim görülen üniversiteye göreölçek değerlerine ait sıralar arasındaki ilişki nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının mesleğe başladıklarında öğretimini yapacakları 10 alan eğitimi dersindeki yeterlilik algısı sıralarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu açıdan araştırma, var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarından tarama modelindedir (Karasar, 2008).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Döneminde Karadeniz Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesi (KBDÜ) ve Akdeniz Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesi (ABDÜ) Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda lisans öğrenimini tamamlamak üzere olan uygun örnekleme yoluyla belirlenmiş toplam 170 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin alan eğitimi derslerine ilişkin öğrenimlerini tamamlamış olmalarından dolayı bu derslere yönelik öz-yeterlik algılarıyla ilgili daha doğru yargıda bulunabilecekleri düşünülmektedir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye ve cinsiyete göre dağılımları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Üniversite ve Cinsiyete Göre Dağılımı

		Üniversite		Toplam
		KBDÜ	ABDÜ	
<i>Cinsiyet</i>	Kadın	60	64	124
	Erkek	11	35	46
<i>Toplam</i>		71	99	170

Tablo 1 incelendiğinde, 170 öğrenciden 71'inin KBDÜ'de, 99'unun ABDÜ'de öğrenim gördüğü, grubun büyük çoğunluğunun kadınlardan (124 öğrenci) oluştuğu görülmektedir. Kadın öğrencilerin Sınıf Öğretmenliği Programı'nı erkek öğrencilere göre daha fazla tercih etmesi (Deniz ve Görgeç, 2019), çalışma grubunda kadınların sayısının erkeklere göre daha fazla olmasına neden olmuştur. Ayrıca öğretmen adaylarından üniversiteye yerleştikleri puan türleri bilgisi toplanmış, 146'sının eşit ağırlık puan türüyle 24'ünün sayısal puan türüyle üniversiteye yerleştiği belirlenmiştir. Üniversiteye yerleşme puan türüne göre gruptaki dağılımdaki büyük farklılıktan dolayı sonuçların karşılaştırılması istatistiksel olarak hatalı olabileceğinden bu değişken araştırma kapsamında ele alınmamıştır. Bu durum araştırmanın bir sınırlılığı olarak yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının öğretim boyutundaki 10 alan eğitimi dersine yönelik öz-yeterlilik algılarını sıralama yargıları kanunuyla ölçmek için araştırmacılar tarafından geliştirilen "Öğretimle İlgili Alan Eğitimi Derslerindeki Öz-Yeterlilik Algısını Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Eğitim fakültelerinde uygulamada olan güncel programlar, 2018-2019 öğretim yılından itibaren birinci sınıflarda uygulanmaya başlanmış olup diğer sınıflardaki öğrenciler eğitimlerini başladıkları programlarla sürdürmüşlerdir (YÖK, 2018). Araştırmanın yürütüldüğü çalışma grubu, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında uygulama konulan Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı'na göre eğitim almıştır (YÖK, 2007b). Bu nedenle veri toplama aracı, 2006-2007 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanan sınıf öğretmenliği programında yer alan öğretime yönelik 10 alan eğitimi dersi dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu dersler forma alfabetik sıraya göre yerleştirilmiştir. YÖK (2007b) tarafından açıklanan öğretime yönelik alan eğitimi derslerinin ders saatleri ve öğrencilerin bu dersleri hangi dönemde aldıkları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretimle İlgili Alan Eğitimi Derslerinin Dönemleri ve Ders Saatleri

<i>Dersin Adı</i>	<i>Dönemi</i>	<i>Teorik +Uygulama Ders Saati</i>
A. Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	4.	1+2
B. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	7.	2+0
C. Fen Öğretimi*	5 ve 6.	6+0
D. Görsel Sanatlar Öğretimi	7.	1+2
E. Hayat Bilgisi Öğretimi	5.	3+0
F. İlkokuma ve Yazma Öğretimi	5.	3+0
G. Matematik Öğretimi*	5 ve 6.	6+0
H. Müzik Öğretimi	4.	1+2
I. Sosyal Bilgiler Öğretimi	6.	3+0
J. Türkçe Öğretimi	6.	3+0

*Bu dersler her dönem 3 teorik ders saati olmak üzere iki dönem uygulanmaktadır.

Tablo 2 incelendiğinde, sekizinci dönem alınan öğretime yönelik alan eğitimi dersi olmadığı görülmektedir. Uygulama sekizinci dönem sonunda yapıldığı için öğrenciler tablodaki derslerin tümünü almışlardır. Ayrıca fen öğretimi ile matematik öğretimi dersleri iki dönem alınan dersler olduğu için ders saatleri diğer alan eğitimi derslerinden daha fazladır.

Sıralama yargılarına dayalı ölçekleme yapabilmek için öğretmen adaylarından, mesleğe başladıklarında bu 10 dersi öğretirken kendilerini en yeterli hissedecekleri dersin yanına "1" en yetersiz hissedecekleri dersin yanına "10" gelecek şekilde tüm derslere 1'den 10'a kadar sıra sayısı vermeleri istenmiştir. Bir sıralama yapılacağından öğrencilerin her sayıyı bir kez yazdıklarından emin olmaları konusunda uyarıda bulunulmuştur. Ayrıca belirtilen derslerin yanı sıra, alanyazında yer alan benzer çalışmaların (Örs-Özdil ve Kınay, 2015; Yalçın ve Şengül-Avşar, 2014; Yaşar, 2016) değişkenleri baz alınarak öğrencilerin cinsiyet ve öğrenim gördükleri üniversite bilgileri de sorulmuş; bu değişkenler verilerin analizinde bağımsız değişken olarak ele alınmıştır.

Araştırmacılar tarafından son şekli verilen veri toplama aracı Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 09.07.2021 tarihinde alınan 2021/594 no'lu kararı ile sınıf öğretmeni adaylarına uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının belirlenen derslerindeki öz-yeterlik algılarının belirlenmesinde sıralama yargılarıyla ölçekleme yaklaşımlarından tam sıralama hâlinde ikili karşılaştırmalar yöntemi kullanılmıştır. Ölçekleme işlemleri V. hal denklemleriyle tam veri matrisi üzerinde yürütülmüştür. "Öncelikle derslerin (uyarıcılar) kaçınıcı sraya kaç defa getirildiğini belirten sıra frekansları matrisi oluşturulmuş, bu matris üzerinden frekanslar matrisi ve ardından frekanslar matrisine bağlı olarak oranlar matrisi (P) oluşturulmuştur. Oranlar matrisi üzerinden birim standart normal sapmalar matrisi (Z) elde edilmiştir. V. hal denklemleriyle ölçekleme yapılarak ölçek değerleri (S_j) hesaplanmıştır. En büyük negatif ölçek değerini sıfır yapan değer tüm ölçek değerlerine eklenerek yeniden ölçek değerleri (S_c) bulunmuştur" (Turgut ve Baykul, 1992).

Ölçek değerleri hesaplanırken bazı varsayımlarda bulunmaktadır ve elde edilen bu değerler bireylerin yargılarına dayanmaktadır. Torgerson'e (1958) göre, "ölçek değerlerinin iç tutarlığı, gözlenen frekanslardan elde edilen oranların (p_{jk}) beklenen (teorik) oranlarla (p'_{jk}) uyumunun belirlenmesiyle yapılmaktadır" (aktaran Turgut ve Baykul, 1992). Bunun için öncelikle ortalama hata değeri hesaplanmış, ortalama hatanın anlamlı olup olmadığı için χ^2 değeri hesaplanmıştır (Turgut ve Baykul, 1992). Tüm grup üzerinden yapılan analizler için oluşturulan hata matrisleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Tüm Grup Üzerinden Elde Edilen Hata Matrisi

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
A. Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	-								
B. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	0,003								
C. Fen Öğretimi	0,000	0,009							
D. Görsel Sanatlar Öğretimi	0,002	0,003	0,004						
E. Hayat Bilgisi Öğretimi	0,000	0,007	0,001	0,002					
F. İlkokuma ve Yazma Öğretimi	0,000	0,001	0,003	0,003	0,001				
G. Matematik Öğretimi	0,000	0,000	0,001	0,003	0,002	0,000			
H. Müzik Öğretimi	0,001	0,002	0,005	0,004	0,005	0,003	0,003		
I. Sosyal Bilgiler Öğretimi	0,004	0,003	0,007	0,003	0,008	0,002	0,003	0,003	
J. Türkçe Öğretimi	0,002	0,005	0,006	0,000	0,009	0,001	0,001	0,002	0,007
Toplam Hata = 0,132									

Tablo 3'teki sütun toplamalarının toplamı bulunup tablodaki eleman sayısına $[K.(K-1)/2=10,9/2=45]$ bölünerek ortalama hata hesaplanmıştır.

$$\text{Ortalama Hata} = \frac{0.132}{45} = 0.003$$

Ortalama hata değerinin uyum derecesinin anlamlılığının test edilmesi için χ^2 istatistiği kullanılmıştır. Bu değer hesaplanabilmesi için öncelikle, ilk olarak teorik oranlar matrisi arkisün dönüşümü ile dönüştürülmüş teorik oranlar matrisine; gözlenen oranlar matrisi ise dönüştürülmüş gözlenen oranlar matrisine çevrilmiştir. Bu iki matrisin farklarının karesi hesaplanarak Tablo 4'te verilen gözlenen ve teorik oranlar farklarının karesi matrisi oluşturulmuştur.

Tablo 4. Tüm Grup Üzerinden Elde Edilen Dönüştürülmüş Gözlenen ve Teorik Oranlar Farklarının Karesi Matrisi

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
A. Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	-								
B. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	0,026								
C. Fen Öğretimi	0,000	0,240							
D. Görsel Sanatlar Öğretimi	0,017	0,026	0,047						
E. Hayat Bilgisi Öğretimi	0,001	0,159	0,004	0,012					
F. İlkokuma ve Yazma Öğretimi	0,001	0,001	0,030	0,026	0,002				
G. Matematik Öğretimi	0,000	0,000	0,003	0,027	0,011	0,000			
H. Müzik Öğretimi	0,004	0,008	0,067	0,047	0,087	0,030	0,025		
I. Sosyal Bilgiler Öğretimi	0,043	0,039	0,180	0,028	0,229	0,010	0,026	0,025	
J. Türkçe Öğretimi	0,009	0,101	0,123	0,001	0,243	0,003	0,006	0,020	0,164
Toplam = 2,149									

Tablo 4'teki toplam $821/170=4,83$ değerine bölünerek χ^2 değeri 0,445 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen χ^2 değerinin tablo değerinden küçük olması ($\chi^2=0,445 < \chi^2_{\text{tablo}}=43,773$) yargıların tutarlı olduğunu ve kullanılan ölçekleme yönteminin varsayımlarının karşılandığını göstermektedir. Aynı zamanda kullanılan yöntemin verilerle uyumlu olduğunun da bir kanıtıdır.

Tüm grup için ve bağımsız değişkenin her bir kategorisi için elde edilen ortalama hatalar ile χ^2 değerleri Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Ölçek Değerlerine Ait Ortalama Hata ve Ki Kare Değerleri

<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>Hata</i>	<i>Ortalama Hata</i>	χ^2	<i>sd</i>	<i>Tablo χ^2</i>
Tüm Grup	170	0,132	0,003	0,445		
Kadın	124	0,115	0,003	0,248		
Erkek	46	0,392	0,009	0,941	36	43,773
KBDÜ	71	0,257	0,006	0,838		
ABDÜ	99	0,161	0,004	0,433		

Tablo 5 incelendiğinde, ölçek değerlerinden elde edilen ortalama hata değerlerinin 0,003 ile 0,009 arasında değiştiği ve bu değerlerin oldukça küçük olduğu görülmektedir. Yani ölçekleme sonucuna karışan hata miktarının %1'den az olduğu ifade edilebilir. χ^2 değerlerinin ise tabloda χ^2 değerinden oldukça düşük olduğu ve 0,05 manidarlık düzeyinde anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2 < \chi^2_{(0,05;36)}$). χ^2 değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı çıkmaması ölçek değerlerinin iç tutarlığa sahip olduğunu, V. hal denkleminin varsayımlarını ve ikili karşılaştırmalar yönteminin varsayımlarını sağladığını, gözlemci yargılarının güvenilir (tutarlı) olduğunu göstermektedir (Turgut ve Baykul, 1992).

Elde edilen ölçek değerlerinin cinsiyet ve öğrenim görülen üniversite değişkenlerine göre değişip değişmediğini belirleyebilmek için Spearman-Brown sıra farkları korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde alt araştırma problemlerinin sırası dikkate alınarak yapılan ölçekleme analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

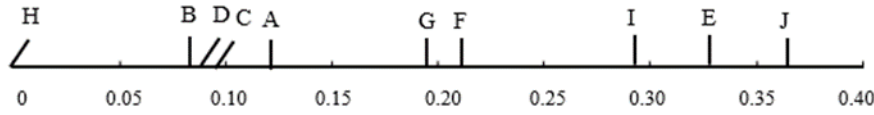
Tüm Grup İçin Elde Edilen Ölçek Değerleri

Araştırmaya katılan tüm öğretmen adaylarının, “Öğretimle İlgili Alan Eğitimi Derslerindeki Öz-Yeterlik Algısını Değerlendirme Formu”na verdikleri yanıtların analizi sonucunda elde edilen ölçek değerleri ve sıra numaraları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Tüm Gruptan Elde Edilen Ölçek Değerleri ve Sıra Numaraları

<i>Dersler</i>	<i>Ölçek Değeri</i>	<i>Sıra Numarası</i>
A. Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	0,124	6
B. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	0,082	9
C. Fen Öğretimi	0,094	7
D. Görsel Sanatlar Öğretimi	0,087	8
E. Hayat Bilgisi Öğretimi	0,335	2
F. İlkokuma ve Yazma Öğretimi	0,212	4
G. Matematik Öğretimi	0,195	5
H. Müzik Öğretimi	0,000	10
I. Sosyal Bilgiler Öğretimi	0,295	3
J. Türkçe Öğretimi	0,366	1

Tablo 6 incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının, kendilerini en yeterli hissettikleri dersin Türkçe olduğu belirlenmiştir. Bu dersi sırasıyla hayat bilgisi dersi ile sosyal bilgiler dersi izlemektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretime ilişkin kendilerini en yetersiz hissettikleri dersin ise müzik dersi olduğu görülmektedir.

Şekil 1. Tüm Gruba Ait Ölçek Değerlerinin Sayı Doğrusu Üzerinde Gösterimi

Şekil 1 incelendiğinde, “Din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, fen bilimleri, beden eğitimi ve oyun” derslerinin ölçek değerleri birbirine yakın olmakla birlikte, bu derslerin sırasıyla müzik dersinden sonra öğretmen adaylarının kendilerini en yetersiz hissettikleri dersler olduğu belirlenmiştir. “İlkokuma ve yazma ile matematik” dersinde ise öğretmen adaylarının öz-yeterlik algı düzeylerinin orta sırada yer aldığı görülmektedir.

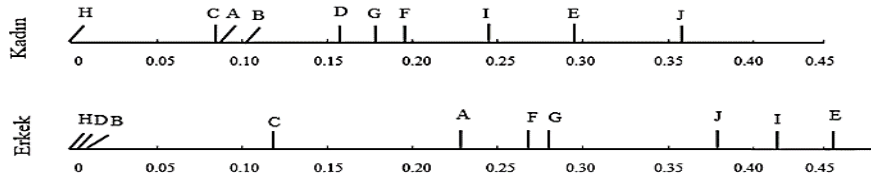
Cinsiyet Değişkenine Göre Elde Edilen Ölçek Değerleri

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretimle ilgili alan eğitimi derslerindeki öz-yeterlik algılarının cinsiyet değişkenine göre ayrı ayrı ölçeklenmesi sonucu elde edilen ölçek değerleri ve sıra numaraları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Cinsiyete Göre Elde Edilen Ölçek Değerleri ve Sıra Numaraları

Dersler	Ölçek Değeri		Sıra Numarası	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
A. Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	0,084	0,233	8	6
B. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	0,106	0,015	7	8
C. Fen Öğretimi	0,083	0,122	9	7
D. Görsel Sanatlar Öğretimi	0,118	0,001	6	9
E. Hayat Bilgisi Öğretimi	0,291	0,455	2	1
F. İlkokuma ve Yazma Öğretimi	0,191	0,266	4	5
G. Matematik Öğretimi	0,167	0,271	5	4
H. Müzik Öğretimi	0,000	0,000	10	10
I. Sosyal Bilgiler Öğretimi	0,246	0,428	3	2
J. Türkçe Öğretimi	0,363	0,371	1	3

Tablo 7 incelendiğinde, kadın öğretmen adaylarının kendilerini en yeterli hissettikleri ders Türkçe iken erkek öğretmen adayları için bu ders hayat bilgisidir. Öğretmen adaylarının kendilerini en yetersiz hissettikleri dersin cinsiyete göre değişmediği ve müzik dersi olduğu görülmektedir. Tablo 7’deki ölçek değerlerinin sayı doğrusunda gösterimi Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Cinsiyete Göre Ölçek Değerlerinin Sayı Doğrusu Üzerinde Gösterimi

Şekil 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının kendilerini yeterli hissettikleri derslerin sıralarının cinsiyet gruplarına göre farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Kadın grubunda en yeterli hissedilen Türkçe dersini sırasıyla hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi izlemektedir. Erkek grubunda ise en yeterli hissedilen hayat bilgisi dersini sırasıyla sosyal bilgiler ve Türkçe dersi izlemektedir. İlk üç sırada en yeterli hissedilen dersler benzer olmakla birlikte gruplar içerisinde bu derslerin sıraları ve yeterli hissedilme düzeylerini gösteren ölçek değerleri farklılık göstermektedir. Kadınlar grubunda en yetersiz hissedilen müzik dersi diğer derslere göre daha uzakta konumlanırken; erkek grubunda en yetersiz hissedilen müzik dersi ile görsel sanatlar ve din kültürü ve ahlak bilgisi dersi birbirine çok yakın konumda bulunmaktadır.

Cinsiyete göre öğrencilerin öğretimle ilgili alan eğitimi derslerindeki öz-yeterlik algılarının sıralarında farklılık olduğu görülmektedir. Yapılan ölçekleme işlemleri sonucunda, kadın ve erkek öğrenciler için elde edilen ölçek değerleri arasındaki ilişkiyi incelemek için hesaplanan Spearman rho (rs) korelasyon katsayısı 0,84 olarak bulunmuştur. Elde edilen korelasyon katsayısı 0,01 düzeyinde manidar çıkmıştır ($p < .01$). Elde edilen korelasyon katsayısı güçlü bir ilişkiyi göstermektedir. Cinsiyete göre derslerin sıralamasında farklılık olsa da bu sonuç öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılıkların anlamlı olmadığını göstermektedir.

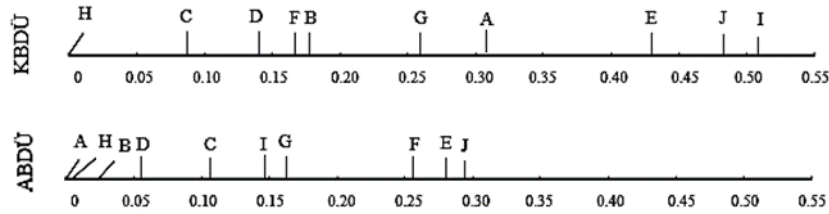
Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine Göre Elde Edilen Ölçek Değerleri

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretimle ilgili alan eğitimi derslerindeki öz-yeterlik algılarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre elde edilen ölçek değerleri ve sıra numaraları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrenim Görülen Üniversiteye Göre Elde Edilen Ölçek Değerleri ve Sıra Numaraları

Dersler	Ölçek Değeri		Sıra Numarası	
	KBDÜ	ABDÜ	KBDÜ	ABDÜ
A. Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	0,307	0,000	4	10
B. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	0,171	0,026	6	8
C. Fen Öğretimi	0,083	0,108	9	6
D. Görsel Sanatlar Öğretimi	0,145	0,052	8	7
E. Hayat Bilgisi Öğretimi	0,429	0,276	3	2
F. İlkokuma ve Yazma Öğretimi	0,163	0,253	7	3
G. Matematik Öğretimi	0,257	0,159	5	4
H. Müzik Öğretimi	0,000	0,006	10	9
I. Sosyal Bilgiler Öğretimi	0,514	0,149	1	5
J. Türkçe Öğretimi	0,480	0,292	2	1

Tablo 8'e göre KBDÜ'de öğrenim gören sınıf öğretmeni adayları için en yeterli hissedilen ders sosyal bilgiler iken, ABDÜ'de öğrenim gören sınıf öğretmeni adayları için Türkçe dersidir. KBDÜ'deki öğretmen adaylarının kendilerini en yetersiz hissettikleri dersin müzik, ABDÜ'dekilerin ise beden eğitimi ve oyun dersi olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Öğrenim Görülen Üniversiteye Göre Değerlerin Sayı Doğrusu Üzerinde Gösterimi

Şekil 3 incelendiğinde, üniversitelere göre sınıf öğretmeni adaylarının öğretimle ilgili alan eğitimi derslerindeki öz-yeterlik algılarıyla ilgili farklılıklar olduğu görülmektedir. ABDÜ'deki öğretmen adayları beden eğitimi ve oyun dersini kendilerini en yetersiz hissettikleri ders olarak görürken, KBDÜ'deki öğretmen adaylarında ise bu ders öz-yeterlik sıralamasında 4. sırada yer almaktadır. ABDÜ'de öğrenim görenlerde en yetersiz hissedilen son dört ders birbirine yakın konumda bulunurken KBDÜ'de öğrenim görenlerde en sonda yer alan müzik dersi diğer derslerden daha uzak konumda yer almaktadır. KBDÜ'dekilere göre sosyal bilgiler dersi en yeterli hissedilen ders iken ABDÜ'de bu ders öz-yeterlik sıralamasında 5. sırada yer almaktadır. Şekil 3'e göre ABDÜ'de en yeterli hissedilen ders ile en yetersiz hissedilen dersin ölçek değeri aralığının KBDÜ'deki ölçek değeri aralığından daha küçük olması, ABDÜ'deki öğretmen adaylarının derslerdeki öz-yeterlik algılarıyla ilgili ayırt etme sürecinde güçlük yaşadıklarını göstermektedir.

Öğrenim görülen üniversiteye göre öğrencilerin öğretimle ilgili alan eğitimi derslerindeki öz-yeterlik algılarının sıralarında farklılık olduğu görülmektedir. Yapılan ölçekleme işlemleri sonucunda, ABDÜ'deki ve KBDÜ'deki öğrenciler için elde edilen ölçek değerleri arasındaki ilişkiyi incelemek için hesaplanan Spearman rho (rs) korelasyon katsayısı 0,48 olarak bulunmuş ancak ilişki manidar çıkmamıştır ($p > .05$). Elde edilen korelasyon katsayısı orta düzeyde bir ilişkiyi göstermektedir. Bu sonuç öğrencilerin görüşleri arasında öğrenim görülen üniversiteye göre farklılık olduğunu desteklemektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Sınıf öğretmeni adaylarının alan eğitimi derslerindeki öz-yeterlik algılarını sıralama yargıları kanunu ile ölçeklemeyi amaçlayan bu çalışmada, elde edilen bulgular doğrultusunda adayların daha çok sözel içerikli derslerde kendilerini yeterli hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca diğer derslere göre daha fazla ders saati içermelerine rağmen matematik ve fen bilimleri derslerindeki öz-

yeterliklerinin orta seviyede olduğu ve öz-yeterlik algılarının en düşük olduğu dersin uygulamalı derslerden biri olan müzik dersi olduğu belirlenmiştir.

Çalışma grubunun tamamı açısından bakıldığında, sınıf öğretmeni adaylarının kendilerini en yeterli hissettikleri beş dersin sırası ile “Türkçe, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, ilkökuma yazma ve matematik” olduğu; buna karşın kendilerini en yetersiz hissettikleri beş dersin ise sırası ile “müzik, din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, fen bilimleri ve beden eğitimi ve oyun” olduğu görülmektedir. Sınıf Öğretmenliği Programı, üniversite sınavında eşit ağırlık puanıyla öğrenci kabul ettiği için bölüme yerleşen öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu eşit ağırlık öğrencisi olarak gelmekte olup sayısal içerikli derslere olan ön bilgileri yeterli seviyede olmayabilir (Kacar ve Sarıçam, 2015; Turan ve Zengin, 2017). Bu noktada öğretmen adaylarının kendilerini daha çok sözel içerikli derslerde yeterli hissetmeleri bu durumla ilişkili olabilir. Türkçe dersinin öğretiminde öğretmen adaylarının kendilerini yeterli hissettikleri bulgusunu destekleyen çalışmalar alanyazında mevcuttur. Yeşiloğlu ve Özer (2017) ile Erbaş (2021) yaptıkları çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi öz-yeterliklerini incelemişler ve aday öğretmenlerin kendilerini iyi düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşmışlardır. Erdem ve Bayraktar (2019) ise Türkçe öğretiminin uygulama boyutunda sınıf öğretmeni adaylarının kendilerini yeterli ve başarılı bulduklarını ortaya koymuştur. Benzer şekilde Akyılmaz (2018) da araştırmasında, aday öğretmenlerin Türkçe öğretimine yönelik öz-yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiştir.

En yeterli hissedilen derslerden bir diğeri olan hayat bilgisi öğretimine yönelik ise alanyazındaki çalışmaların araştırmanın bulgusunu destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimine yönelik yüksek öz-yeterlik algısına sahip oldukları birçok araştırma sonucunda (Batmaz ve Altun, 2019; Güven ve Ersoy, 2007; Kılınç ve Uygun, 2015) ortaya konmuştur.

Öğretmen adaylarının kendilerini en yetersiz gördükleri dersin müzik olması ise dikkat çekicidir. Çevik (2011) ile Gülle ve Akay (2019) çalışmalarında sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin öz-yeterlik algılarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Akgül-Barış ve Özata (2009) sınıf öğretmeni adaylarının temel müzik bilgileri, müzik materyali hazırlama becerileri ve programı uygulama konularında kendilerini yetersiz gördüklerini tespit etmişlerdir. Dinç-Altun ve Uzuner (2018) de sınıf öğretmenleri ile yaptıkları çalışmada öğretmenlerin hizmet öncesinde gördükleri müzik öğretimi dersinin yetersiz olduğunu belirttiklerini ve bunun sonucunda da uygulamada birçok sorunla karşı karşıya kaldıklarını ortaya koymuştur. Benzer şekilde Açılmış ve Kuşdemir-Kayıran (2021) da müzik öğretimine yönelik öz-yeterlik ortalamalarının hem sınıf öğretmenlerinde hem de sınıf öğretmeni adaylarında orta düzeyde çıktığı sonucuna ulaşmıştır. Alanyazında yer alan tüm bu çalışmalar, mevcut çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Ancak Oymakcier ve Özaltunoğlu'nun

(2019) araştırmasında sınıf öğretmeni adayları müzik dersini öğretmeye yönelik yüksek düzeyde öz-yeterlik algısına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Aday öğretmenlerin müzik öğretimine ilişkin öz-yeterlik algısının düşük olmasının, bu dersin uygulamalı bir ders olmasından dolayı birtakım beceri ve yeteneklerin de varlığına işaret etmesinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Sınıf Öğretmenliği Programı'nda üçüncü yarıyıldan müzik, dördüncü yarıyıldan ise müzik öğretimi dersleri yer almakta olup toplamda iki yarıyıl boyunca verilen bu derse ilişkin öğretmen ve öğretmen adayları tarafından gereken yeterliklerin kazanılmadığının düşünülmesi önemli bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Benzer şekilde yetersiz hissedilen derslerden bir diğerinin görsel sanatlar dersi olduğu görülmektedir. Erden-Kocaarslan (2018) sınıf öğretmeni adaylarının görsel sanatlar öğretimine yönelik orta düzeyde öz-yeterlik algısına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Kızıllırmak (2018) ise sınıf öğretmenleri ile yaptığı çalışmada görsel sanatlar dersine yönelik öz-yeterlik algılarının oldukça düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu noktada görsel sanatlar dersinin bir ifade dersi olduğu bilincinden ziyade doğrudan yetenek gerektiren bir ders olduğu düşüncesi, öz-yeterlik algıları üzerinde etkili olabilmektedir.

Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında, kadın sınıf öğretmeni adaylarının kendilerini en yeterli hissettikleri beş ders sırası ile "Türkçe, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, ilköğretim yazma ve matematik" iken en yetersiz hissettikleri beş ders ise sırasıyla "müzik, fen bilimleri, beden eğitimi ve oyun, din kültürü ve ahlak bilgisi ve görsel sanatlar"dır. Erkek sınıf öğretmeni adaylarının kendilerini en yeterli hissettikleri beş ders ise sırasıyla "hayat bilgisi, sosyal bilgiler, Türkçe, matematik ve ilköğretim yazma" iken en yetersiz hissettikleri beş ders ise sırasıyla "müzik, görsel sanatlar, din kültürü ve ahlak bilgisi, fen bilimleri ve beden eğitimi ve oyun"dur. Her iki cinsiyet için de yeterli ve yetersiz hissedilen beş dersin sırası kendi içlerinde değişiklik gösterse bile buldukları kategorinin aynı olduğu görülmektedir. Ayrıca hem kadın hem erkek öğretmen adayları kendilerini en çok müzik dersinde yetersiz hissettiklerini belirtmiştir. Fakat bu durum kendilerini en yeterli hissettikleri derste değişiklik göstermiştir. Kadın öğretmen adayları en çok Türkçe dersinde yeterli olduklarını hissederken erkek öğretmen adayları ise kendilerini en çok hayat bilgisi dersinde yeterli görmektedir. Akyılmaz (2018) ile Aşkın ve Demirel (2012) kadın sınıf öğretmeni adaylarının erkek sınıf öğretmeni adaylarına göre Türkçe öğretimi yeterliklerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışmalar da araştırma sonuçlarını destekleyicidir. Hayat bilgisi öğretimi açısından alanyazına bakıldığında ise Kılınc ve Uygun (2015) ile Güven ve Ersoy (2007) araştırmalarında hayat bilgisi öğretimine ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının yüksek düzeyde öz-yeterlik algısına sahip olduklarını ve bu durumun cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Güven vd. (2014) ise sınıf öğretmenleri ile yürüttükleri araştırmada hayat bilgisi öğretiminin teorik boyutunda öğretmenlerin kendilerini yüksek öz-yeterliğe

sahip olarak ifade etmelerine rağmen uygulama boyutunda düşük öz-yeterliğe sahip olduklarını ortaya koymuştur.

Üniversite değişkeni açısından bakıldığında, Karadeniz bölgesindeki devlet üniversitesinde öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarının kendilerini en yeterli hissettikleri beş ders sırasıyla “sosyal bilgiler, Türkçe, hayat bilgisi, beden eğitimi ve oyun ve matematik” iken en yetersiz hissettikleri beş ders ise sırasıyla “müzik, fen bilimleri, görsel sanatlar, ilkokuma yazma ve din kültürü ve ahlak bilgisi”dir. Akdeniz bölgesindeki devlet üniversitesinde öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarının kendilerini en yeterli hissettikleri beş ders sırasıyla “Türkçe, hayat bilgisi, ilkokuma yazma, matematik ve sosyal bilgiler” iken en yetersiz hissettikleri beş ders ise sırasıyla “beden eğitimi ve oyun, müzik, din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar ve fen bilimleri”dir. Her iki üniversite arasında en yeterli ve en yetersiz hissedilen derslerin farklılık göstermesi ve özellikle ilkokuma yazma dersinin Akdeniz bölgesindeki devlet üniversitesinde yeterli hissedilen dersler arasındayken Karadeniz bölgesindeki devlet üniversitesinde yetersiz hissedilen dersler arasında olması dikkat çekicidir. Bu farklılık ve çeşitliliğin dersi veren öğretim elemanın iletişim biçimi, ilgili derslerin içeriğinde kullanılan yöntem-teknipler, dersin verimli işlenmesi/işlenmemesi gibi sebepler olabilir.

Sınıf Öğretmenliği Programı’nda matematik öğretimi ve fen bilimleri öğretimi derslerinin iki dönem birden verildiği ve ders saatlerinin diğer derslere oranla fazla olduğu göz önüne alındığında, araştırma sonuçlarının genelinde bu iki derse ilişkin öz-yeterlik algılarının genel olarak orta düzeyde yer alması da dikkat çeken bir başka sonuçtur. Doruk ve Kaplan (2012), Takır (2018) ve Arseven vd.’nin (2015) araştırmasında da sınıf öğretmeni adaylarının matematik öğretimi öz-yeterliklerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Meriç ve Ersoy (2007) ise aday öğretmenlerin fen öğretiminde kendilerini iyi düzeyde yeterli gördüklerini belirlerken fen öğretiminde düşük öz-yeterliğe sahip olduklarını ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Altunçekiç vd., 2005).

Sınıf öğretmeni adaylarının hizmet öncesinde aldıkları alan eğitimi derslerine ilişkin öz-yeterlik algıları, göreve başladıklarında bu derslerin öğretimini gerçekleştirmelerini etkileyebilir. Dolayısıyla bu araştırmanın sonuçlarının, sınıf öğretmenliği öğretim programındaki ders içeriklerinin geliştirilmesine ve bu içerikleri uygulayacak olan öğretim elemanlarına fikir sunması bakımından fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar bağlamında, öğretmen adaylarının kendilerini en yetersiz hissettikleri müzik dersine ilişkin lisans eğitimleri boyunca sanatsal etkinliklere yönlendirilmeleri ve enstrüman edinmeleri desteklenerek takibinin yapılması önerilmektedir. Mesleğe başlamadan yetersiz hissedilen derslere ilişkin olarak Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde kısa süreli uygulamalı kurslar verilebilir. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulaması I-II dersinden önce danışman öğretim üyeleri tarafından alan eğitimi derslerine yönelik öz-yeterlik algılarının belirlenmesi, düşük öz-yeterlik hissedilen derslere yönelik uygulama yapmalarına imkân sağlayabilir. Sınıf

öğretmenliği öğretim programına öğrenci ihtiyaçlarına göre seçmeli dersler eklenerek programın etkililiği artırılabilir. Ayrıca araştırma geliştirilerek geçerliği artıracak daha büyük çalışma grupları ile yapılması, öğretmen adaylarının alan eğitimi derslerindeki öz-yeterlik algılarına ilişkin sıralamalarının nedenlerine odaklanarak nitel yöntemle de çalışmaların yapılması önerilmektedir. Böylece öğretmen adaylarının sıralamalarına yönelik daha kapsamlı bir bilgiye ulaşılabilir. Benzer şekilde ilgili çalışmalar ikili karşılaştırma veya sınıflama yargıları gibi farklı ölçekleme yöntemleri kullanılarak da tekrarlanabilir.

Kaynaklar

- Açılmış, H. & Kuşdemir-Kayıran, B. (2021). Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin duyuşsal özelliklerinin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18[Eğitim Bilimleri Özel Sayısı], 4746-4773.
- Akgül-Barış, D. & Özata, E. (2009). Sınıf öğretmenliği anabilim dalında alınan müzik-müzik öğretimi derslerinin öğretmenlik uygulamalarındaki yansımaları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 27-42.
- Akyılmaz, N. (2018). *Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimine ilişkin yeterlik algılarının ve tutumlarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Allinder, R. M. (1994). The relationship between efficacy and the instructional practices of special education teachers and consultants. *Teacher Education and Special Education: The Journal of the Teacher Education Division of the Council for Exceptional Children*, 17(2), 86-95.
- Altunçekiç, A., Yaman, S. & Koray, Ö. (2005). Öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerine bir araştırma (Kastamonu ili örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 93-102.
- Arseven, A., Arseven, İ. & Tepehan, T. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının matematik öğretimine yönelik öz-yeterlik algılarının incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 4(2), 29-40.
- Aşkın, İ. & Demirel, M. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 178-189.
- Bal, Ö. (2011). Seviye Belirleme Sınavı (SBS) başarısında etkili olduğu düşünülen faktörlerin sıralama yargıları kanunuyla ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(2), 200-209.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44(9), 1175-1184.

- Batmaz, O. & Altun, T. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik tutumları ile öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 10(20), 24-44.
- Bozgeyikli, H., Toprak, E. & Derin, S. (2016). Öğretmen adaylarının mesleki değer algılarının sıralama yargılarıyla ölçeklenmesi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 5(11), 204-225.
- Bozgeyikli, H. & Kesici, Ş. (2016). Üniversiteli gençlerin serbest zaman faaliyetlerinin sıralama yargılarına göre ölçeklenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 39-72.
- Crocker, L. & Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. Florida: Holt, Rinehart and Winston.
- Çaycı, B. (2011). Sınıf öğretmenliği lisans programındaki alan eğitimi derslerinin öğretmen yeterliği üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 1-12.
- Çevik, D. B. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi özyeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 145-168.
- Deniz, S. & Görgeç, İ. (2019). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin mesleki ve alan seçimine yönelik motivasyonel eğilimleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10(2), 329-339.
- Dinç-Altun, Z. & Uzuner, F. G. (2018). Sınıf öğretmenlerinin müzik öğretimine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(3), 1416-1432.
- Doruk, M. & Kaplan, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının matematik öğretimine yönelik öz-yeterlik inançlarının incelenmesi. *The Journal of Academic Social Studies*, 5(7), 291-302.
- Erbaş, Y. H. (2021). Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi yeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından analizi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 10(2), 867-885.
- Erdem, A. & Bayraktar, A. (2019). Öğretmen adaylarının Türkçe öğretimi uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(1), 11-27.
- Erden-Kocaarslan, G. (2018). *Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin görsel sanatlar dersinin öğretimine yönelik öz-yeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Guilford, J. P. (1954). *Psychometric methods*. New York: Mc Graw-Hill Book.
- Gülle, A. & Akay, C. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterlik inançlarının, müzik kavramına yönelik yazılı ve görsel metaforlarının incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(62), 1043-1057.

- Güven, B., Soydaş, S. & Durulan, H. (2014). Sınıf öğretmenlerinin yenilenen hayat bilgisi dersi programını uygulamaya yönelik öz-yeterlik algıları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 182(182), 61-84.
- Güven, B. & Ersoy, E. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretim I dersine ilişkin öz yeterlik algıları ve bilişsel tutumlarının belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21), 15-32.
- Henson, R. K. (2001). *Teacher selfefficacy: Substantive implication and measurement dilemmas*. Annual meeting of the Educational Research Exchange'de sunulmuş bildiri, Texas.
- Ip, W.C., Kwan, Y. K. & Chiu, L. L. (2007). Modification and simplification of Thurstone scaling method, and its demonstration with a crime seriousness assessment. *Social Indicators Research*, 82(3), 433-442. <https://doi.org/10.1007/s11205-006-9040-z>
- İnceçam, B. (2019). *Türkiye'de ilköğretimden ortaöğretim kademesine geçiş sistemi kapsamında yaşanan sorunların sıralama yargularıyla ölçeklenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/sayfasından erişilmiştir>.
- Kacar, M. & Sarıçam, H. (2015). Sınıf öğretmen adaylarının üstbiliş farkındalıkları ile matematik kaygı düzeyleri üzerine bir çalışma. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 137-152.
- Karasakaloğlu, N. & Saracaloğlu, A. S. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe derslerine yönelik tutumları, akademik benlik tasarımları ile başarıları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 343-362.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi* (18. b.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kılınç, E. & Uygun, M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimine yönelik öz yeterlik algıları ile bilişötesi farkındalıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(29), 1-15.
- Kızılırmak, B. (2018). Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi alan bilgisi öz yeterlik inançları. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(3), 29-51.
- Kurtuluş, N. & Çavdar, O. (2010). Öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik öz yeterlilikleri. *Education Sciences*, 5(3), 1302-1315.
- Küçükahmet, L. (2007). 2006-2007 öğretim yılında uygulanmaya başlanan öğretmen yetiştirme lisans programlarının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 203-218.
- Liaw, E. C. (2009). Teacher efficacy of pre-service teachers in Taiwan: The influence of classroom teaching and group discussions. *Teaching and Teacher Education*, 25(1), 176-180.
- Meriç, G. & Ersoy, E. (2007). Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin fen öğretiminde yeterlilik düzeyi algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 51-62.

- Oymakcier, M. & Özaltunoğlu, Ö. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik eğitimine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 5(2), 245-263.
- Örs-Özdil, S. & Kınay, E. (2015). 5. sınıf seçmeli ders tercihlerinin sıralama yargıları kanunuyla ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 6(2), 268-278.
- Özberk, E. H., Boztunç-Öztürk, N., Yılmaz-Fındık, L. & Kaptı, S. B. (2017). Erasmus students' mobility priorities: A rank order scaling study. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(6), 2401-2412.
- Özkan, M. & Arslantaş, İ. (2013). Etkili öğretmen özellikleri üzerine sıralama yöntemiyle bir ölçekleme çalışması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 311-330.
- Paneque, O. M. & Barbetta, P. M. (2006). A study of teacher efficacy of special education teachers of english language learners with disabilities. *Bilingual Research Journal*, 30(1), 171-193.
- Sarıdaş, G. & Nayir, F. (2021). Kültürel değerlere duyarlı öğretmen özelliklerinin sıralama yargılarıyla ölçeklenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53, 355-377.
- Stevens, S. S. (1966). *Handbook of experimental psychology*. New York: John Willey and Sons.
- Sungur-Gül, K. & Özer-Özkan, Y. (2013). Fen ve teknoloji özel alan yeterlilikleri önem düzeyinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre belirlenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(4), 867-881.
- Şahin-Sarkın, B. & Taşdemir, F. (2019). Öğretmen adaylarının test yönergesinde aradıkları bilgilerin sıralama yargıları yöntemi ile ölçeklenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 52(2), 357-373.
- Takır, A. (2018). Sınıf öğretmenlerinin matematik öğretimine yönelik öz-yeterlilik inançlarının incelenmesi. *International Journal of Social Science Research*, 7(1), 141-153.
- Tekerek, M., Ercan, O., Udum, M. S. & Saman, K. (2012). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının bilgisayar öz-yeterlilikleri. *Turkish Journal of Education*, 1(2), 80-91.
- Toprak, E. & Taşgın, Ö. (2017). Öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapmama nedenlerinin incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 599-615. <https://doi.org/10.26466/opus.370680>
- Tschannen-Moran, M. & Woolfolk-Hoy, A. (2007). The differential antecedents of selfefficacy beliefs of novice and experienced teachers. *Teaching and Teacher Education*, 23(6), 944-956.
- Tunca, N. & Alkın-Şahin, S. (2014). Öğretmen adaylarının bilişötesi (üst biliş) öğrenme stratejileri ile akademik öz yeterlik inançları arasındaki ilişki. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 4(1), 47-56.
- Turan, M. & Zengin, E. (2017). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin KPSS alan sınavına ilişkin görüşleri. *Qualitative Studies*, 13(1), 1-14.
- Turgut, M. F. & Baykul, Y. (1992). *Ölçekleme teknikleri*. Ankara: ÖSYM Yayınları.

- Woolfolk-Hoy, A. & Davis, H. (2005). Teachers' sense of efficacy and its influence on the achievement of adolescents. T. Urdan & F. Pajores (Ed). *Self efficacy belief of adolescents* içinde (s. 117-137). United States of America: Information Age Publishing.
- Yalçın, S. & Şengül-Avşar, A. (2014). Eğitim fakültesi meslek bilgisi derslerinin sıralama yargıları kanunuyla ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 5(2), 79-90.
- Yaşar, M. (2016). Öğretmen adaylarının akademik başarısını etkilediği düşünülen özelliklerin sıralama yargıları yöntemine dayalı ölçeklenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(40), 274-288.
- Yeşiloğlu, A. & Özer, M. (2017). Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretimi konusundaki yeterliliklerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 12(6), 863-880.
- Yılmaz, N. & Doğan, N. (2015). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının meslek tercihlerini etkileyen faktörler: Hacettepe Üniversitesi örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 405-421.
- YÖK. (2007a). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007)*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/ogretmen-yetistirme-ve-egitim-fakulteleri.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- YÖK. (2007b). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- YÖK. (2018). *Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/AA_Sunus_%20Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf sayfasından erişilmiştir.

Extended Summary

The courses in undergraduate education programs were structured in 1997 and revised and introduced in the 2006-2007 Academic Year by the Turkish Council of Higher Education (YÖK). Those courses are collected under three groups: general culture courses, professional knowledge courses, and courses on subject matter (YÖK, 2007a). The courses on subject matter are divided into two: core courses and courses for the teaching of the core courses (auxiliary courses) (Çaycı, 2011). The courses on subject matter are essential because they instruct pre-service primary school teachers on how to design learning environments, what method-techniques to use, and how to help their students acquire knowledge and values and also develop skills.

The courses in the program of primary school education are different from those in other education programs because they include many different disciplines. This interdisciplinary structure makes it necessary for primary school teachers to have a multidisciplinary understanding. The more self-efficacy pre-service primary school teachers have in those courses, the more effectively they teach them in professional life. Albert Bandura (1977, 1989) bases self-efficacy on social learning theory and defines it as the degree to which one believes one is equipped to perform a task. Teachers with low self-efficacy cannot overcome the challenges of teaching (Paneque and Barbetta, 2006), whereas those with high self-efficacy can manage the process effectively (Allinder, 1994). Teachers are an important part of the education system, and pre-service teachers' self-efficacy in courses determines how effectively they will deliver them in professional life. Therefore, it is crucial to determine pre-service teachers' self-efficacy in teaching courses on subject matter.

There is no data on what courses pre-service primary school teachers feel competent in teaching and what courses they feel incompetent although research shows that their self-efficacy varies across courses. Therefore, this study used the law of rank-order judgments to scale pre-service primary school teachers' self-efficacy in delivering ten courses on subject matter. The study also investigated the effect of gender and university on pre-service primary school teachers' self-efficacy. The results will help educators revise the contents of the courses in the curriculum of the primary school education and guide instructors who will teach those contents.

The sample consisted of 170 fourth-year students (124 women and 46 men) from the Primary School Education Department of a state in the Black Sea Region (SUBR; n=71) and a state university in the Mediterranean Region (SUMR; n=99) in the 2020-2021 Academic Year. The sample consisted of fourth-year students because they took all the courses on subject matter and, therefore, are more likely to report their self-efficacy in delivering those courses objectively. Participants were recruited using convenience sampling because that population was readily available to the researcher.

Data were collected using the "Self-Efficacy Assessment Form in Teaching-Related Courses on Subject Matter" developed by the researchers. The form assessed participants' self-efficacy in teaching the courses on subject matter and compared their self-efficacy by gender and university (independent variables). To scale based on rank-order judgments, participants were asked to rank the courses on subject matter from the highest (1) to the lowest (10) teaching performance in their professional lives.

This study employed the scaling method based on rank-order judgments to determine pre-service primary school teachers' self-efficacy in teaching ten courses on subject matter. The reliability level of the scale values (internal consistency) was calculated to determine whether the method's assumptions were met and whether the participants were careful with their judgments. First, the mean error value was calculated, and the Chi-square value was calculated to test whether the mean error

value was significant (Turgut and Baykul, 1992). The mean error values ranged from 0.003 to 0.009, which were relatively small. In other words, the amount of error involved in the scaling result was less than 1%. The Chi-square values were not significant at the 0.05 significance level.

The results showed that participants considered themselves the most competent in teaching the “Turkish” course, followed by the “life sciences” and “social studies” courses. They considered themselves the least competent in teaching the “music” course.

Female participants felt most competent in teaching the “Turkish” course, followed by the “life sciences” and “social studies” courses. Male participants felt most competent in delivering the “life sciences” course, followed by the “social studies” and “Turkish” courses. Female participants considered themselves the least competent in teaching the “music” course, which was far from the other courses, whereas male participants considered themselves the least competent in teaching the “music” course, which was closer to the “visual arts” and “religious culture and moral knowledge” courses.

Participants from the SUBR felt most competent in delivering the “social studies” course, while those from the SUMR felt most competent in delivering the “Turkish” course. Participants from the SUBR felt least competent in delivering the “music” course, whereas those from the SUMR felt least competent in delivering the “physical education and game” course.

Participants considered themselves competent in delivering verbal courses. They had moderate self-efficacy in delivering the “math” and “science” courses, although they spent more course hours in those courses. They had the lowest self-efficacy in delivering the “music” course, which is one of the applied courses. The primary school education programs in Turkey admit students with equal weight points. Therefore, most students do not have enough prior knowledge on math-related courses, that may explain why pre-service primary school teachers consider themselves competent in teaching verbal courses. In line with our results, research shows that pre-service primary school teachers consider themselves most competent in delivering the “Turkish” course (Akyılmaz, 2018; Erbaş, 2021; Erdem and Bayraktar, 2018; Yeşiloğlu and Özer, 2017). In line with our result, research also shows that pre-service primary school teachers consider themselves least competent in delivering the “music” course (Akgül-Bariş and Özata, 2009; Dinç-Altun and Uzuner, 2018). It may be due to the fact that music is an applied course that requires some skills. The primary school education program offers the “music” course in the third semester and “music teaching” courses in the fourth semester. Our result shows that although the program offers music courses in two semesters, they fall short of helping teachers and pre-service teachers develop the necessary skills.

Both male and female participants considered themselves incompetent in delivering the “music” course. However, female participants felt most competent in delivering the “Turkish” course, whereas male participants felt most competent in delivering the “life sciences” course. Karasakaloğlu

and Saracaloğlu (2009) found that female pre-service primary school teachers had more positive attitudes and higher performance in delivering the “Turkish” course than their male counterparts. Aşkın and Demirel (2012) also determined that female pre-service primary school teachers had higher self-efficacy in delivering the “Turkish” course than their male counterparts. Therefore, the results of this study are consistent with the literature.

Participants from the SUBR felt most and least competent in delivering the “social studies” and “music” courses, respectively. Participants from the SUMR felt most and least competent in delivering the “Turkish” and “physical education and game” courses, respectively. It is also noteworthy that participants from the SUMR considered themselves competent in delivering the first reading and writing course, whereas those from the SUBR considered themselves competent in delivering the first reading and writing course. This difference may have several reasons. First, different lecturers use different methods/techniques to deliver those courses. Second, some lecturers may be delivering the courses effectively, while others may not.

The primary school education program in Turkey offers math and science courses in two semesters. Moreover, those courses have more course hours than other courses. Therefore, it is noteworthy that pre-service primary school teachers have moderate self-efficacy in delivering math and science courses. Doruk and Kaplan (2012), Takir (2018), and Arseven, Arseven, and Tepehan (2015) also reported that pre-service primary school teachers had moderate self-efficacy in math teaching. Meriç and Ersoy (2007) found that pre-service primary school teachers considered themselves equipped enough to deliver science lessons. On the other hand, Altunçekiç, Yaman, and Koray (2005) determined that pre-service primary school had low self-efficacy in science teaching.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi veya kurumlarla herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 09.07.2021 tarih ve 2021/594 sayılı onayı ile yürütülmüştür.